

म् (vgl. पृथिवी जीवदानुः AV. 7, 18, 2) VS. 1, 28. शंगवी जीवदानु इति (Himmel und Erde) ÇAT. Br. 4, 9, 4, 5; vgl. शंगवी जीवदानुम् RV. 9, 97, 17. ÇĀṆḠ. Ç. 1, 14, 3; wo also auch शंगवी eine ähnliche Entstellung eines älteren nicht mehr richtig verstandenen Wortes ist. Die Comm. verstehen unter dem umgebildeten Worte: *lebengebend*, was für die ältere Sprache unzulässig ist, da hier weder दानु Gabe, noch जीव *Leben*, sondern nur *lebendig* heisst.

जीवदामन् (जीव + दा°) m. N. pr. eines Fürsten LIA. II, 787, N.

जीवदायक (जीव + दा°) adj. *lebengebend*: पिता VET. 19, 1.

जीवधन (जीव + धन) n. *Besitz an Lebendigem, an Vieh* TRIK. 2, 9, 20.

जीवधन्य (जीव + धन्य) adj. *die Lebendigen —, das Lebendige erhaltend*, vom Wasser: सूत्रा मरुत्वतीरव जीवधन्या इमा म्रपः RV. 4, 80, 4. 10, 30, 14. 169, 1. म्रपः पुत्रसो म्रमिं सं विशधमिमं जीवं जीवधन्याः समेत्यं AV. 12, 3, 4. 25. vom Soma RV. 10, 36, 8. von Praçāpati TB. 2, 8, 4, 4.

जीवधानी (जीव + धानी) f. *Behälter des Lebenden*, Beiw. der Erde BHĀG. P. 3, 13, 30.

जीवन (von जीव् simpl. u. caus.) 1) adj. f. ई *belebend, lebengebend* ÇAT. Br. 2, 3, 4, 10. वायु ARG. 4, 51. विद्या MBH. 1, 3241. वापों तां मृतांतां जीवनीम् 8, 1420. von der Sonne 3, 152. von Çiva 13, 1236. VOP. 5, 1. — 2) m. a) *ein lebendes Wesen* WILS. — b) *Wind* RĀĠAN. im ÇKDR. — c) *Sohn* H. an. 3, 377. — d) *ein best. Heilmittel*, = जीवक RĀĠAN. — e) *Name einer Pflanze*, = कुशफलक ÇABDAK. im ÇKDR. — 3) f. म्रा *eine best. Arzneipflanze*, = मेदा H. an. = जीवत्तभिदे MED. n. 69. — 4) f. ई N. verschiedener Pflanzen und Heilmittel von *belebender Kraft*, = जीवती u. s. w. AK. 2, 4, 5, 7. H. 1185. H. an. MED. = काकोली, डोडी, मेदा, महामेदा RĀĠAN. im ÇKDR. *eine Art Jasmin* (यूथी) ÇABDAK. im ÇKDR. — Verz. d. B. H. No. 1001. — 5) n. a) *das Leben, Existenz* MED. ÇAT. Br. 9, 5, 1, 53. PĀR. GRH. 2, 1. भवता विप्रयुक्ताया दुर्लभं मम जीवनम् R. 4, 19, 19. तस्जीवनाय HIT. 18, 8. कृत. 3. धने वा जीवनापालम् M. 11, 76. जीवो जीवस्य जीवने BHĀG. P. 1, 13, 44. जीवनेहेतु *ein Mittel zur Existenz* M. 10, 116. ad HIT. Pr. 48. जीवने (चास्मि) सर्वभूतेषु BHAG. 7, 9. दासजीवन *der das Leben eines Slaven führt* M. 10, 32. जीवनकारणा, यत्तः जीवनयोनिः *Lebensdrang* BHĀSHĀP. 148. 150. — b) *das Leben von; Lebensunterhalt, Subsistenzmittel* AK. 2, 9, 1. TRIK. 3, 3, 240. H. 86. H. an. MED. अयुक्तमिदं यन्मित्रदोहेण जीवनं क्रियते PAṆĀT. 66, 6. स्त्रीद्विसौषधं JĀG. 3, 240. कृषिः शिल्पं भृतिर्विद्या कुसीदं शकटं गिरिः । सेवाद्रपं नृपो भैक्षमापत्ता जीवनात्तु तु ॥ 42. MBH. 3, 13724. तदहं तस्य जीवनम् (v. l. für जीवितम्) HIT. 1, 85. Häufig am Ende eines adj. comp. in Verbindung mit dem was Jmd den *Lebensunterhalt* gewährt: मृग° N. 11, 26. 36. भाण्ड° MBH. 12, 9322. वाक्च° 13, 2573. धर्म° M. 9, 273. देशो नद्यम्बुजीवनः, वृष्टिजीवनः *eine Gegend, die durch Flusswasser, durch Regen Subsistenzmittel gewährt*, H. 955. — c) *das Beleben, Lebendigmachen*: वानर° R. 6, 105 in der Unterschr. — d) *das belebende Element, Wasser* AK. 1, 2, 3, 3. TRIK. H. 1069. H. an. MED. — e) *frische Butter* ÇABDAK. im ÇKDR. — f) *Mark* RĀĠAN. im ÇKDR. — Vgl. अजीवन.

जीवनक (von जीवन) *belebend*: 1) n. *Speise* H. 395. — 2) f. °निका

N. eines Baumes, *Terminalia Chebula Roxb.* (क्रीतकी), RĀĠAN. im ÇKDR.

जीवनवत् (von जीवन) adj. *auf das Leben sich beziehend* (weil dabei das Wort जीव् vorkommt): म्राड्यमगौ ÇĀṆḠ. Ç. 3, 16, 24.

जीवनम् (जीव + नम्) adj. *wobei Lebendes umkommt*: सा वै जीवनगा-कृतिः (nom. auch जीवनः) P. 8, 2, 63, Sch.

जीवनस्य (von जीवनस्य, denom. von जीवन) f. *Lebenslust* TS. 2, 3, 40, 2, 3.

जीवनाथ (जीव + नाथ) m. N. pr. eines astr. Autors Z. d. d. m. G. 2, 343 (No. 213, b). eines Mediciners Verz. d. B. H. No. 974.

जीवनावास (जीवन + आवास) m. Bein. Varuṇa's ÇABDAR. im ÇKDR.

जीवनाशम् (von जीव + नम्) adv. in Verh. mit नम् *mit Tode abgehen, umkommen* P. 3, 4, 43.

जीवनि s. अजीवनि.

जीवनिकाय (जीव + नि°) m. *ein mit Leben begabtes Wesen* BHĀG. P. 3, 20, 16. 5, 24, 19. 26, 40.

जीवनीय (von जीव् und जीवन) 1) adj. a) *vivendum*: इत्येभिर्दशभिराय-दि जीवनीयम् KULL. zu M. 10, 116. — b) *belebend, lebenverlängernd*, *Bez. einer Klasse von Arzneimitteln* WISE 136. म्रष्टवर्गश्च परिपौषी जीवती मधुकं तथा । जीवनीयगणः प्रोक्ता जीवनस्तु पुनस्तथा ॥ VAIDJAKA-PARIBHĀSHĀ im ÇKDR. — 2) f. म्रा *eine best. Pflanze*, = जीवती u. s. w. AK. 2, 4, 5, 7. H. 1185. — 3) n. a) *eine best. Form von Milch*, viell. *kuhwarme Milch* H. Ç. 98. SUÇR. 1, 173, 14. °घृत 2, 97, 10. °घृतं घृतम् 425, 21. °प्रतीवापं सर्पिः 40, 11. °प्रतीवापं तैलम् 207, 11. pl.: जीवनीयैः पचेद्घृतम् 433, 20. Adjectivisch ungenau: घृतेन जीवनीयेन = जीवनीयघृतेन 323, 4. — b) *Wasser* H. 1069.

जीवनेत्री (जीव + नेत्र oder नेत्री) f. N. einer Pflanze (सैकली) RĀĠAN. im ÇKDR.

जीवनौषध (जीवन + औषध) n. *ein belebendes Arzneimittel* AK. 2, 8, 2, 88. H. 1367. an. 3, 264. MED. t. 111.

जीवर्त (von जीव् Uṇ. 3, 126. 1) adj. *langelebend*. — 2) m. a) *das Leben* UṆĀDIK. im ÇKDR. — b) *Arznei* ebend. und Uṇ., Sch. — c) *eine best. Gemüsepflanze* (जीवशाक) RĀĠAN. im ÇKDR. — d) N. pr. eines Mannes P. 4, 1, 103. गाṇa कर्णादि zu P. 4, 2, 80. — 3) f. ई *eine best. offcinelle Pflanze, die auch als Gemüse genossen wird*; nach AK. von Pūṇā mah. कर्णावेल (*Paederia foetida* Lit., was schwerlich passt) und कर्णादेडी genannt. AK. 2, 4, 5, 7. H. 1185. an. 3, 264. MED. t. 112. AV. 8, 2, 6. 7, 6. MBH. 2, 98. SUÇR. 1, 140, 10. 157, 20. 159, 14. 183, 7. 220, 5. 228, 17. जीवर्तशाक 2, 342, 20. Nach H. an. und MED. ausserdem: = गुडची *Cocculus cordifolius* DC., = वन्दु *Schmarotzerpflanze*, = शमी: nach RĀĠAN. im ÇKDR. auch = डोडी (vgl. कर्णादेडी oben).

जीवर्तिका m. Var. von जीवर्तक SĀRAS. zu AK. 2, 10, 14. ÇKDR.

जीवर्तिका (von जीवती) f. *Schmarotzerpflanze* AK. 2, 4, 2, 62. MED. k. 190. = गुडची AK. 2, 4, 2, 1. MED. = जीवाव्यशाक MED. = क्रीतकी RĀĠAN. im ÇKDR.

जीवन्मुक्त (जीवन्, partic. von जीव्, + मुक्त) adj. *bei Lebzeiten schon erlöst* KAP. 3, 78. VEDĀNTAS. (Allāh.) No. 142. WIND. Sancara 125. Verz. d. B. H. No. 629. 640. 643. Verz. d. Oxf. H. 16, a.